

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (neljas koda)

19. detsember 2018*

Apellatsioonkaebus – Piiravad meetmed seoses olukorraga Ukrainas – Rahaliste vahendite ja majandusressursside külmutamine – Isikute, üksuste ja asutuste loetelu, kelle suhtes kohaldatakse rahaliste vahendite ja majandusressursside külmutamist – Apellandi nime lisamine – Kolmanda riigi asutuse otsus – Nõukogu kohustus kontrollida, kas selle otsuse tegemisel järgiti kaitseõigusi ja õigust tõhusale kohtulikule kaitsele

Kohtuasjas C-530/17 P,

mille ese on Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 56 alusel 7. septembril 2017 esitatud apellatsioonkaebus,

Mykola Yanovych Azarov, elukoht Kiiev (Ukraina), esindajad: *Rechtsanwalt* A. Egger ja *Rechtsanwalt* G. Lansky,

apellant,

teine menetlusosaline:

Euroopa Liidu Nõukogu, esindajad: J.-P. Hix ja F. Naert,

kostja esimeses kohtuastmes,

EUROOPA KOHUS (neljas koda),

koosseisus: seitsmenda koja president T. von Danwitz (ettekandja) neljanda koja presidendi ülesannetes, kohtunikud K. Jürimäe, C. Lycourgos, E. Juhász ja C. Vajda,

kohtujurist: G. Hogan,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: saksa.

otsuse

- 1 Mykola Yanovych Azarov palub oma apellatsioonkaebuses tühistada Euroopa Liidu Üldkohtu 7. juuli 2017. aasta otsus Azarov vs. nõukogu (T-215/15, edaspidi „vaidlustatud kohtuotsus“, EU:T:2017:479), millega jäeti rahuldamata tema hagi tühistada nõukogu 5. märtsi 2015. aasta otsus (ÜVJP) 2015/364, millega muudetakse otsust 2014/119/ÜVJP teatavate isikute, üksuste ja asutuste vastu suunatud piiravate meetmete kohta seoses olukorraga Ukrainas (ELT 2015, L 62, lk 25), ja nõukogu 5. märtsi 2015. aasta rakendusmäärus (EL) 2015/357, millega rakendatakse määrust (EL) nr 208/2014 teatavate isikute, üksuste ja asutuste vastu suunatud piiravate meetmete kohta seoses olukorraga Ukrainas (ELT 2015, L 62, lk 1) (edaspidi „vaidlusalused aktid“), teda puudutavas osas.

Vaidluse taust

- 2 Nõukogu võttis 5. märtsil 2014 vastu otsuse 2014/119/ÜVJP teatavate isikute, üksuste ja asutuste vastu suunatud piiravate meetmete kohta seoses olukorraga Ukrainas (ELT 2014, L 66, lk 26). Otsuse artikli 1 lõigetes 1 ja 2 on sätestatud:

„1. Külmutatakse kõik rahalised vahendid ja majandusressursid, mis kuuluvad või milles kontroll või kasutusõigus kuulub isikutele, kes on tuvastatud kui Ukraina riigivara seadusvastase omastamise eest vastutajad, Ukrainas inimõiguste rikkumise eest vastutavatele isikutele ning nendega seotud füüsilistele või juriidilistele isikutele, üksustele või asutustele, nii nagu nad on lisas loetletud.

2. Rahalisi vahendeid ega majandusressursse ei anta otse ega kaudselt lisas loetletud füüsilistele või juriidilistele isikute, üksuste või asutuste käsutusse ega nende toetamiseks.“

- 3 Samal kuupäeval, 5. märtsil 2014 võttis nõukogu vastu määruse (EL) nr 208/2014 teatavate isikute, üksuste ja asutuste vastu suunatud piiravate meetmete kohta seoses olukorraga Ukrainas (ELT 2014, L 66, lk 1), millega rakendatakse Euroopa Liidus otsuses 2014/119 sätestatud piiravad meetmed.

- 4 Selle määruse artikli 2 lõikes 1 on sätestatud:

„Külmutatakse kõik I lisas loetletud füüsilistele või juriidilistele isikutele, üksustele või asutustele kuuluvad, nende valduses või kontrolli all olevad rahalised vahendid ja majandusressursid.“

- 5 Nimetatud määruse artikli 3 lõikes 1 on ette nähtud:

„I lisas on loetletud isikud, kes on vastavalt otsuse 2014/119/ÜVJP artiklile 1 nõukogu poolt tuvastatud kui Ukraina riigivara seadusvastase omastamise eest vastutajad, ning Ukrainas inimõiguste rikkumise eest vastutavad isikud, ning nendega seotud füüsilised või juriidilised isikud, üksused või asutused.“

- 6 Apellant, kes on tuvastatud kui „Ukraina peaminister kuni 2014. aasta jaanuarini“, oli kantud vastavalt otsuse 2014/119 lisas ja määruse nr 208/2014 I lisas esitatud isikute, üksuste ja asutuste loetellu, kelle vara ja majandusressursid külmutatakse. Põhjused tema nime kandmiseks nendesse loeteludesse olid identsed ning sõnastatud järgmiselt:

„Isik, kelle suhtes algatati Ukrainas uurimine tema osalemise kohta kuritegudes, mis on seotud Ukraina riigile kuuluvate rahaliste vahendite omastamise ja nende ebaseadusliku ülekandmisega Ukrainast välja.“

- 7 29. jaanuari 2015. aasta otsusega (ÜVJP) 2015/143, millega muudetakse otsust 2014/119/ÜVJP teatavate isikute, üksuste ja asutuste vastu suunatud piiravate meetmete kohta seoses olukorraga Ukrainas (ELT 2015, L 24, lk 16), muutis nõukogu viimati nimetatud otsuse artikli 1 lõiget 1 järgmiselt:

„Külmutatakse kõik rahalised vahendid ja majandusressursid, mis kuuluvad või mille kontroll või kasutusõigus kuulub Ukraina riigivara seadusvastase omastamise eest vastutavatena tuvastatud isikutele ja Ukrainas inimõiguste rikkumise eest vastutavatele isikutele ning nendega seotud füüsilistele või juriidilistele isikutele, üksustele või asutustele, nii nagu on loetletud lisas.

Käesoleva otsuse kohaldamise eesmärgil kuuluvad Ukraina riigivara seadusvastase omastamise eest vastutavatena tuvastatud isikute hulka isikud, kelle suhtes Ukraina ametiasutused on algatanud uurimise seoses järgmisega:

- a) Ukraina avaliku sektori vahendite või vara seadusvastane omastamine või sellele kaasaaitamine või
 - b) ametiseisundi kuritarvitamine avaliku võimu kandjana eesmärgiga saavutada põhjendamatu eelis endale või kolmandale isikule ja põhjustades sellega Ukraina avaliku sektori vahendite või vara vähenemise või sellele tegevusele kaasaaitamine.“
- 8 29. jaanuari 2015. aasta määrusega (EL) 2015/138, millega muudetakse määrust (EL) nr 208/2014 teatavate isikute, üksuste ja asutuste vastu suunatud piiravate meetmete kohta seoses olukorraga Ukrainas (ELT 2015, L 24, lk 1), muutis nõukogu viimati nimetatud määruse artikli 3 sõnastust sarnaselt.
- 9 Vaidlusaluste aktidega jättis nõukogu uuesti läbivaatamise põhjal apellandi nime nendesse loeteludesse ja pikendas niisiis tema suhtes võetud piiravate meetmete kohaldamist kuni 6. märtsini 2016 järgmistel põhjustel:

„Isik, kelle suhtes Ukraina asutused on algatanud kriminaalmenetluse seoses riigile kuuluvate rahaliste vahendite või vara omastamisega.“

Üldkohtule esitatud hagi ja vaidlustatud kohtuotsus

- 10 Üldkohtu kantseleisse 29. aprillil 2015 saabunud avaldusega esitas apellant hagi vaidlusaluste aktide tühistamiseks, esitades viis väidet, millest esimene käsitleb põhjendamiskohustuse rikkumist, teine tema põhiõiguste rikkumist, kolmas võimu kuritarvitamist, neljas hea halduse põhimõtte rikkumist ja viies ilmset hindamisviga.
- 11 Üldkohus lükkas kõik need väited tagasi ja jättis seetõttu hagi tervikuna rahuldamata.

Menetlus Euroopa Kohtus ja poolte nõuded

- 12 Apellant palub Euroopa Kohtul:
- tühistada vaidlustatud kohtuotsus;
 - teha ise vaidluses lõplik otsus, tühistades vaidlusalused aktid apellanti puudutavas osas, ja mõista nii Euroopa Kohtus kui ka Üldkohtus tekkinud kohtukulud välja nõukogult;
 - teise võimalusena saata kohtuasi tagasi Üldkohtusse, et ta teeks otsuse, juhindudes Euroopa Kohtu otsuses antud õiguslikust hinnangust, ning jätta otsus kohtukulude jaotuse kohta edaspidiseks.

13 Nõukogu palub Euroopa Kohtul:

- jätta apellatsioonkaebus rahuldamata;
- teise võimalusena jätta hagi rahuldamata ja
- mõista kõik menetlusega seotud kohtukulud välja apellandilt.

Apellatsioonkaebus

- 14 Apellant põhjendab oma apellatsioonkaebust viie väitega. Esimese väitega heidab ta Üldkohtule ette, et see on eiranud ELTL artiklit 296 ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artiklit 41. Teise väitega, mis on jaotatud neljaks osaks, märgib ta, et Üldkohus on ekslikult järeldanud, et tema põhiõigusi ei ole rikutud. Kolmanda väitega heidab ta Üldkohtule ette, et viimane järeldas, et nõukogu ei ole võimu kuritarvitanud. Neljas väide käsitleb harta artikli 41 rikkumist. Lõpuks viienda väitega, mis on jaotatud kuueks osas, märgib apellant, et Üldkohus on ekslikult järeldanud, et nõukogu ei teinud vaidlusaluseid akte vastu võttes ilmset hindamisviga.
- 15 Alustuseks tuleb analüüsida viienda väite kolmandat osa.

Poolte argumendid

- 16 Apellant väidab, et Üldkohus rikkus õigusnormi, kui ta järeldas vaidlustatud kohtuotsuse punktis 166 ja järgmistes punktides, et Üldkohtu 16. oktoobri 2014. aasta otsus LTTE vs. nõukogu (T-208/11 ja T-508/11, EU:T:2014:885), mille kohta tollel hetkel oli esitatud apellatsioonkaebuses ja mille kohaselt peab nõukogu enne kolmanda riigi asutuse otsusele tuginemist kontrollima, kas selle riigi asjasse puutuvad õigusnormid tagavad kaitseõiguste ja õiguse tõhusale kohtulikule kaitsele sellise kaitse, mis on võrdväärne liidus tagatud kaitsega, ei ole siinsele asjale üle kantav, kuna vaidlusalused aktid erinevad oma sõnastuse ja eesmärgi poolest nendest, mida käsitleti viidatud kohtuotsuse aluseks olnud asjas.
- 17 Sellega seoses märgib apellant, et nende kahe kategooria aktide erinevused ei ole määravad, ja viitab vahepeal kuulutatud Euroopa Kohtu 26. juuli 2017. aasta otsusele nõukogu vs. LTTE (C-599/14 P, EU:C:2017:583). Esiteks ta väidab, et tema suhtes piiravate meetmete võtmise eeltingimus oli pädeva asutuse otsuse olemasolu, et nõukogu saaks sellisele otsusele tuginedes tuvastada, et tema oli vastutav rahaliste vahendite seadusvastase omastamise eest. Euroopa Kohtu esitatud nõuded on niisiis kohaldatavad sellele loetellu kandmise kriteeriumile, mis on sõnastatud laiemalt kui kohtuasjas, mille alusel tehti viidatud kohtuotsus. Teiseks on ühtlasi ekslikud nõukogu argumendid, et nimetatud kohtuotsustes käsitletud terrorismivastane võitlus ei toimu tingimata samas raamistikus kui koostöö mõne kolmanda riigiga, keda nõukogu on otsustanud toetada.
- 18 Vastuseks väidab nõukogu, et viienda väite kolmas osa ei ole põhjendatud. Ta leiab sarnaselt Üldkohtuga vaidlustatud kohtuotsuses, et erinevus piiravate meetmete mudeli vahel, mida käsitletakse kohtuasjas, milles tehti 26. juuli 2017. aasta kohtuotsus nõukogu vs. LTTE (C-599/14 P, EU:C:2017:583), ja siinses asjas käsitletud mudeli vahel, on nende sõnastust, ülesehitust, eesmäärke ja nende aluseks olevaid üldtingimusi arvestades väga suur. Täpsemalt leiab ta, et liidu poliitiline otsus toetada Ukraina režiimi eelkõige reformides, et tugevdada õigusriiki Ukrainas, on asjasse puutuv element, kuna Euroopa Kohus on nimelt märkinud 19. oktoobri 2017. aasta kohtuotsuses Yanukovych vs. nõukogu (C-598/16 P, ei avaldata, EU:C:2017:786, punkt 61), et piiravad meetmed selle riigi riiklike vahendite seadusvastase omastamise vastaseks võitluseks kuuluvad kolmanda riigi toetamise poliitika raamistikku, mille eesmärk on soodustada nii majanduslikku kui ka poliitilist stabiilsust selles riigis.

- 19 Nõukogu lisab, et selle kohtuotsuse punktides 64 ja 75 esitatud Euroopa Kohtu järeldused on võimalik siinsesse asja üle võtta, arvestades vaidlustatud kohtuotsuse punktides 175 ja 176 Üldkohtu poolt tehtud faktilisi järeldusi, mis ei kuulu Euroopa Kohtu kontrolli alla ja millest tuleneb, et apellandi esitatud asjaolud ei olnud piisavad näitamaks, et tema konkreetset olukorda mõjutasid tema viidatud probleemid Ukraina õigussüsteemis.

Euroopa Kohtu hinnang

- 20 Euroopa Kohtu praktika kohaselt peavad liidu kohtud piiravate meetmete kontrolli käigus tagama põhimõtteliselt täieliku kontrolli kõigi liidu õigusaktide seaduslikkuse üle põhiõiguste seisukohast, mis moodustavad liidu õiguskorra lahutamatu osa (vt selle kohta 18. juuli 2013. aasta kohtuotsus komisjon jt vs. Kadi, C-584/10 P, C-593/10 P ja C-595/10 P, EU:C:2013:518, punkt 97; 28. novembri 2013. aasta kohtuotsus nõukogu vs. Fulmen ja Mahmoudian, C-280/12 P, EU:C:2013:775, punkt 58, ja 28. märtsi 2017. aasta kohtuotsus Rosneft, C-72/15, EU:C:2017:236, punkt 106).
- 21 Nende põhiõiguste hulka kuuluvad eelkõige kaitseõiguste tagamine ja õigus tõhusale kohtulikule kaitsele (28. novembri 2013. aasta kohtuotsus nõukogu vs. Fulmen ja Mahmoudian, C-280/12 P, EU:C:2013:775, punkt 59 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 28. novembri 2013. aasta kohtuotsus nõukogu vs. Manufacturing Support & Procurement Kala Naft, C-348/12 P, EU:C:2013:776, punkt 66).
- 22 Nagu Üldkohus on vaidlustatud kohtuotsuse punktis 136 põhjendatult märkinud, nõuab harta artikliga 47 tagatud kohtuliku kontrolli tõhusus, et nende põhjenduste õiguspärasuse kontrollimisel, millel rajaneb otsus kanda või jätta isiku nimi nende isikute loetellu, kelle suhtes kohaldatakse piiravaid meetmeid, tagab liidu kohus, et see otsus, mis puudutab seda isikut isiklikult, põhineb piisavalt kindlal faktilisel alusel. See tähendab nimetatud otsuse aluseks olevas põhjenduste ülevaates kirjeldatud asjaolude kontrollimist, mistõttu kohtulik kontroll ei ole piiratud esitatud põhjenduste tõepärasuse abstraktse hindamisega, vaid käsitleb küsimust, kas need põhjendused või vähemalt üks neist, mida iseenesest peetakse nende aktide jaoks piisavaks, on tõendatud (18. juuli 2013. aasta kohtuotsus komisjon jt vs. Kadi, C-584/10 P, C-593/10 P ja C-595/10 P, EU:C:2013:518, punkt 119; 18. juuni 2015. aasta kohtuotsus Ipatau vs. nõukogu, C-535/14 P, EU:C:2015:407, punkt 42, ja 18. veebruari 2016. aasta kohtuotsus nõukogu vs. Bank Mellat, C-176/13 P, EU:C:2016:96, punkt 109).
- 23 Nii nagu Üldkohus märkis vaidlustatud kohtuotsuse punktides 132–134, jäeti siinses asjas apellandi suhtes võetud piiravad meetmed kehtima vaidlusaluste aktidega, tuginedes loetellu kandmise kriteeriumile, mis on esitatud otsuse 2014/119 (muudetud otsusega 2015/143) artikli 1 lõikes 1 ning määruse nr 208/2014 (muudetud määrusega 2015/138) artikli 2 lõikes 1 koostoimes sama määruse artikli 3 lõikega 1. See kriteerium näeb ette nende isikute vara külmutamise, kes on vastutavad riiklike vahendite seadusvastase omastamise eest, sealhulgas need isikud, kelle suhtes Ukraina ametiasutused on algatanud uurimise.
- 24 Sellega seoses ilmneb vaidlustatud kohtuotsuse punktides 134, 149 ja 150, et piiravate meetmete võtmiseks tugines nõukogu asjaolule, et apellant on isik, „kelle suhtes Ukraina asutused on algatanud kriminaalmenetluse seoses riigile kuuluvate rahaliste vahendite või vara omastamisega“, nagu ilmneb nende asutuste saadetud 10. oktoobri 2014. aasta kirjast, millega teatati, et Ukraina õiguskaitseasutused on algatanud huvitatud isiku suhtes uurimismenetluse.
- 25 Sellest tuleneb, et apellandi suhtes võetud piiravate meetmete säilitamine vaidlusaluste aktidega tugineb kolmanda riigi pädeva ametiasutuse otsusele algatada ja viia läbi kriminaaluurimist riiklike vahendite seadusvastase omastamise koosseisu kohta. Sellega seoses ei oma tähtsust vaidlustatud kohtuotsuse punktis 169 esile toodud asjaolu, et sellise otsuse olemasolu ei ole otsuse 2014/119 (muudetud otsusega 2015/143) artikli 1 lõikes 1 kehtestatud loetellu kandmise kriteerium, vaid hoopis faktiline alus, millele kõnealused piiravad meetmed tuginevad.

- 26 Mis puudutab sellist otsust, siis peab nõukogu enne kolmanda riigi asutuse otsusele tuginemist seega kontrollima, kas selle otsuse tegemisel järgiti kaitseõigusi ja õigust tõhusale kohtulikule kaitsele (26. juuli 2017. aasta kohtuotsus nõukogu vs. LTTE, C-599/14 P, EU:C:2017:583, punkt 24).
- 27 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on piiravaid meetmeid võttes nõukogu nimelt kohustatud järgima põhiõigusi, mis moodustavad liidu õiguskorra lahutamatu osa ning mille hulka kuuluvad eelkõige kaitseõiguste tagamine ja õigus tõhusale kohtulikule kaitsele, nagu märgiti käesoleva kohtuotsuse punktis 21 (vt selle kohta 18. juuli 2013. aasta kohtuotsus komisjon jt vs. Kadi, C-584/10 P, C-593/10 P ja C-595/10 P, EU:C:2013:518, punktid 97 ja 98; 28. novembri 2013. aasta kohtuotsus nõukogu vs. Manufacturing Support & Procurement Kala Naft, C-348/12 P, EU:C:2013:776, punktid 65 ja 66, ja 26. juuli 2017. aasta kohtuotsus nõukogu vs. LTTE, C-599/14 P, EU:C:2017:583, punkt 25).
- 28 Sellega seoses on nõukogu kohustuse kontrollida, kas kolmandate riikide otsused, millele ta tugineb isiku või üksuse kandmisel selliste isikute ja üksuste loetellu, kelle vara külmutatakse, on tehtud neid õigusi järgides, eesmärk tagada, et selline loetellu kandmine põhineb üksnes piisavalt kindlal faktilisel alusel, ja seega kaitsta puudutatud isikuid või üksusi (vt selle kohta 26. juuli 2017. aasta kohtuotsus nõukogu vs. LTTE, C-599/14 P, EU:C:2017:583, punkt 26).
- 29 Euroopa Kohus on ühtlasi leidnud, et põhjendustes, mis puudutavad otsust kanda isik või üksus selliste isikute ja üksuste loetellu, kelle vara külmutatakse, ja hilisemaid otsuseid, peab nõukogu kirjeldama kas või lühidalt neid põhjusi, miks ta on seisukohal, et kolmanda riigi otsus, millest ta kavatseb lähtuda, on tehtud kaitseõigusi ja õigust tõhusale kohtulikule kaitsele järgides (vt selle kohta 26. juuli 2017. aasta kohtuotsus nõukogu vs. LTTE, C-599/14 P, EU:C:2017:583, punktid 31 ja 33).
- 30 Niisiis peab nõukogu oma põhjendamiskohustuse täitmiseks näitama piiravaid meetmeid kehtestavas otsuses, et ta kontrollis, et kolmanda riigi otsus, millele tuginedes need meetmed on võetud, on tehtud kaitseõigusi ja õigust tõhusale kohtulikule kaitsele järgides (vt selle kohta 26. juuli 2017. aasta kohtuotsus nõukogu vs. LTTE, C-599/14 P, EU:C:2017:583, punkt 37).
- 31 Siinses asjas tuleb märkida, et vaidlustatud kohtuotsuse punktis 167 märkis Üldkohus, et 16. oktoobri 2014. aasta kohtuotsuse LTTE vs. nõukogu (T-208/11 ja T-508/11, EU:T:2014:885) lähenemine ei ole siinsele juhtumile üle kantav.
- 32 Üldkohus täpsustas veel vaidlustatud kohtuotsuse punktis 175, et „üksnes juhul kui nõukogu poliitiline otsus toetada uut Ukraina režiimi [...] osutuks ilmselt ekslikuks, [...] võib võimalik kooskõla puudumine Ukraina põhiõiguste kaitse ja liidus eksisteeriva põhiõiguste kaitse vahel avaldada mõju [vaidlusaluste aktide] õiguspärasusele“. Nagu ilmneb vaidlustatud kohtuotsuse punktides 173 ja 174, tugines Üldkohus sellele järeldusele jõudmiseks kohtupraktikale, mis lähtub 21. aprilli 2015. aasta kohtuotsusest Anboubas vs. nõukogu (C-630/13 P, EU:C:2015:247, punkt 42), mille kohaselt tunnistab Euroopa Kohus liidu seadusandja ulatuslikku kaalutusõigust määratleda üldised loetellu kandmise kriteeriumid piiravate meetmete kohaldamiseks.
- 33 See mõttekäik on õiguslikult väär.
- 34 Nimelt saab nõukogu järeldada, et loetellu kandmise otsus tugineb piisavalt kindlale faktilisele alusele vaid siis, kui ta on ise kontrollinud, et asjaomase kolmanda riigi otsuse tegemisel, millele ta kavatseb piiravate meetmete vastuvõtmisel tugineda, on järgitud kaitseõigusi ja õigust tõhusalt kohtulikule kaitsele.
- 35 Ehkki siinses asjas ei ole vaidlust selles, et käesoleva kohtuotsuse punktis 23 käsitletud loetellu kandmise kriteerium võimaldab nõukogul tugineda piiravate meetmete võtmisel kolmanda riigi otsusele, nagu see, mis ilmneb käesoleva kohtuotsuse punktis 24 mainitud 10. oktoobri 2014. aasta

kirjast, tähendab selle institutsiooni kohustus järgida kaitseõigusi ja õigust tõhusalt kohtulikule kaitsele siiski seda, et ta peab veenduma, et kõnealuse otsuse vastu võtnud kolmanda riigi ametiasutused on neid õigusi järginud.

- 36 On tõsi, et – nagu Üldkohus märkis vaidlustatud kohtuotsuse punktis 173 – Ukraina on nende riikide hulgas, kes on ratifitseerinud 4. novembril 1950 Roomas allkirjastatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste konventsiooni. Kuigi seda laadi asjaolu tähendab, et Euroopa Inimõiguste Kohus kontrollib selle konventsiooniga tagatud õiguste järgimist – kusjuures nimetatud õigused on ELL artikli 6 lõike 3 kohaselt liidu õiguse üldpõhimõtted –, ei saa see siiski muuta üleliigseks seda, et nõukogu kontrollib, kas kolmanda riigi otsus, millele piiravad meetmed tuginevad, on tehtud põhiõigusi ja eelkõige kaitseõigust ning õigust tõhusale kohtulikule kaitsele järgides.
- 37 Seda järeldust ei saa kahtluse alla seada asjaolu, et viidatud kohtupraktika on välja kujundatud piiravate meetmete kontekstis, mis tuginevad nõukogu 27. detsembri 2001. aasta ühisele seisukohale 2001/931/ÜVJP terrorismivastaste erimeetmete rakendamise kohta (EÜT 2001, L 344, lk 93; ELT eriväljaanne 18/01, lk 217), mille artikli 1 lõige 4 viitab otsesõnu pädeva asutuse tehtud otsusele. Nimelt ei saa vaidlustatud kohtuotsuse punktides 168–172 Üldkohtu poolt tuvastatud erinevused ühelt poolt nimetatud ühises seisukohas ette nähtud piiravate meetmete mudeli ja teiselt poolt otsusega 2014/119 (muudetud otsusega 2015/143) ning määrusega nr 208/2014 (muudetud määrusega 2015/138) ette nähtud piiravate meetmete mudeli sõnastuses, ülesehituses ja eesmärgis kaasa tuua seda, et nimetatud kohtupraktikast tulenevate tagatiste kohaldamine on piiratud vaid terrorismivastase võitluse raames vastu võetud piiravate meetmetega, mis järgivad viidatud ühise seisukoha järgset mudelit, välistades need, mis on võetud vastu kolmanda riigiga toimuva koostöö raames, mille nõukogu on otsustanud poliitilise valiku tagajärjel.
- 38 Käesoleva kohtuotsuse punktis 32 kokku võetud Üldkohtu kaalutluse kohta tuleb lisada, et siinses asjas ei ole vaidluse all loetellu kandmise üldiste kriteeriumide määramine, mis võimaldavad piiravaid meetmeid vastu võtta. Seevastu on tegu otsusega jätta vaidlusaluste aktidega apellandi suhtes kehtima varade külmutamine, kusjuures see otsus on tema suhtes individuaalse ulatusega. Kooskõlas käesoleva kohtuotsuse punktis 22 viidatud kohtupraktikaga peab liidu kohus, kontrollides nende põhjenduste õiguspärasust, millele selline otsus tugineb, tagama, et vähemalt üks nendest põhjendustest on piisavalt täpne ja konkreetne, nii et see on põhjendatud ja kujutab juba iseenesest piisavat alust selle otsuse põhjendamiseks (vt selle kohta 28. novembri 2013. aasta nõukogu *vs. Manufacturing Support & Procurement Kala Naft, C-348/12 P, EU:C:2013:776*, punkt 72).
- 39 Liidu pädev asutus peab ühtlasi vaidlustamise korral tõendama puudutatud isiku vastu kasutatud põhjenduste põhjendatust, mitte puudutatud isik ise ei pea vastupidi tõendama nende põhjenduste alusetust (18. juuli 2013. aasta kohtuotsus komisjon jt *vs. Kadi, C-584/10 P, C-593/10 P ja C-595/10 P, EU:C:2013:518*, punkt 121, ja 28. novembri 2013. aasta kohtuotsus nõukogu *vs. Fulmen ja Mahmoudian, C-280/12 P, EU:C:2013:775*, punkt 66).
- 40 Mis puudutab 19. oktoobri 2017. aasta kohtuotsuseid Yanukovych *vs. nõukogu (C-598/16 P, ei avaldata, EU:C:2017:786)* ja Yanukovych *vs. nõukogu (C-599/16 P, ei avaldata, EU:C:2017:785)*, millele nõukogu viitab, siis tuleb täpsustada, et nende kohtuotsuste aluseks olevates apellatsioonkaebustes ei esitatud küsimust, kas kohtupraktika, mis tuleneb 26. juuli 2017. aasta kohtuotsusest nõukogu *vs. LTTE (C-599/14 P, EU:C:2017:583)*, hõlmas Ukraina olukorraga seotud piiravaid meetmeid. Lisaks tuleb märkida, et käesoleva kohtuotsuse punktides 27, 28 ja 39 viidatud väljakujunenud kohtupraktikat arvestades ei saa nimetatud kohtuotsustest järeldada, et nõukogul ei ole kohustust kontrollida, kas kolmanda riigi otsus, millele ta kavatseb piiravate meetmete vastuvõtmisel tugineda, võeti kaitseõigust ja õigust tõhusale kohtulikule kaitsele järgides. Selline järeldus oleks nimelt vastuolus selle väljakujunenud kohtupraktikaga. Niisiis ei avalda neis kohtuotsustes tehtud järeldused mõju siinsele apellatsioonkaebusele.

- 41 Eelnevast järeldub, et Üldkohus rikkus õigusnormi, kui ta järeldas, et vastupidi sellele, mida Euroopa Kohus otsustas 26. juuli 2017. aasta kohtuotsuses nõukogu vs. LTTE (C-599/14 P, EU:C:2017:583), ei olnud nõukogul kohustust kontrollida, kas kolmanda riigi otsus, millele ta kavatseb piiravate meetmete vastuvõtmisel tugineda, võeti kaitseõigust ja õigust tõhusale kohtulikule kaitsele järgides, nii et tuli tagasi lükata temale esitatud väide ilmse hindamisvea kohta.
- 42 Seega tuleb nõustuda apellatsioonkaebuse viienda väite kolmanda osaga, mistõttu tuleb vaidlustatud kohtuotsus selle alusel tervikuna tühistada, ilma et oleks vaja otsustada selle väite muude osade ega apellatsioonkaebuse teiste väidete üle.

Hagimenetlus Üldkohtus

- 43 Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 61 esimese lõigu kohaselt tühistab Euroopa Kohus Üldkohtu otsuse, kui apellatsioonkaebus on põhjendatud. Ta võib ise teha asja suhtes lõpliku kohtuotsuse, kui menetlusstaadium lubab.
- 44 Euroopa Kohtul on käesolevas asjas olemas vajalik teave, et teha lõplik otsus apellandi poolt Üldkohtule vaidlusaluste aktide tühistamiseks esitatud hagi kohta.
- 45 Sellega seoses ei nähtu vaidlusaluste aktide põhjendustest sugugi, et nõukogu kontrollis, kas Ukraina ametiasutused järgisid apellandi kaitseõigusi ja õigust tõhusale kohtulikule kaitsele.
- 46 Neil asjaoludel on piisav, kui märkida, et käesoleva otsuse punktides 25–30 ja 34–42 esitatud põhjendustest nähtuvalt on hagi põhjendatud ning vaidlusalused aktid tuleb apellanti puudutavas osas tühistada.

Kohtukulud

- 47 Euroopa Kohtu kodukorra artikli 184 lõige 2 sätestab, et kui apellatsioonkaebus on põhjendatud ja Euroopa Kohus teeb ise kohtuasjas lõpliku otsuse, otsustab ta kohtukulude jaotamise.
- 48 Vastavalt sama kodukorra artikli 138 lõikele 1, mida kodukorra artikli 184 lõike 1 alusel kohaldatakse apellatsioonkaebuste lahendamisel, on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud.
- 49 Kuna apellant on kohtukulude hüvitamist nõudnud ja nõukogu on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb mõlema astme kohtukulud välja mõista nõukogult.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (neljas koda) otsustab:

1. Tühistada Euroopa Liidu Üldkohtu 7. juuli 2017. aasta kohtuotsus Azarov vs. nõukogu (T-215/15, EU:T:2017:479).
2. Tühistada nõukogu 5. märtsi 2015. aasta otsus (ÜVJP) 2015/364, millega muudetakse otsust 2014/119/ÜVJP teatavate isikute, üksuste ja asutuste vastu suunatud piiravate meetmete kohta seoses olukorraga Ukrainas, ning nõukogu 5. märtsi 2015. aasta rakendusmäärus (EL) 2015/357, millega rakendatakse määrust (EL) nr 208/2014 teatavate isikute, üksuste ja asutuste vastu suunatud piiravate meetmete kohta seoses olukorraga Ukrainas, Mykola Yanovych Azarovit puudutavas osas.
3. Mõista nii esimese kohtuastme kui ka käesoleva apellatsioonimenetluse kohtukulud välja Euroopa Liidu Nõukogult.

Allkirjad